

Dějepis

Charakteristika předmětu

- rozvíjí historické vědomí a zájem o konání člověka v minulosti za účelem uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti
- vede k utváření vědomí spojitosti dějin národa s evropskými dějinami a kulturou, k úctě k vlastnímu národu i jiným národům
- zaměřuje se na hledání souvislostí mezi minulými a současnými událostmi, na rozlišení mýtů od skutečnosti
- podporuje rozvoj kritického myšlení a čtenářské gramotnosti
- učí využívat různé historické prameny a další zdroje informací
- učí rozpoznat názory a postoje ohrožující lidskou důstojnost nebo odporující základním principům demokratického soužití

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství, utváření a upevňování vědomí příslušnosti k evropské kultuře
- odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, promýšlení jejich souvislostí a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase
- hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a jejich porovnávání s obdobnými či odlišnými jevy a procesy v evropském a celosvětovém měřítku
- utváření pozitivního hodnotového systému opřené o historickou zkušenost
- rozlišování mýtů a skutečnosti, rozpoznávání projevů a příčin subjektivního výběru a hodnocení faktů i ke snaze o objektivní posouzení společenských jevů současnosti i minulosti
- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru
- rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života; k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních
- úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům; k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společenství

Časové a organizační vymezení předmětu

6.–9. ročník – 2 hodiny týdně
celkem 8 hodin

Průřezová témata, která se realizují v daném předmětu

Osobnostní a sociální výchova

- Morální rozvoj

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- Objevujeme Evropu a svět
- Jsme Evropané

Multikulturní výchova

- Lidské vztahy
- Princip sociálního smíru a solidarity

Výchova demokratického občana

- Občan, občanská společnost a stát
- Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Klíčové kompetence

Výuka dějepisu přispívá k utváření a rozvíjení těchto klíčových kompetencí žáka:

Kompetence k učení

- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení
- uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Kompetence k řešení problémů

- kriticky myslí, rozpozná a chápe problém, naplánuje vhodné způsoby řešení a samostatně je řeší
- v modelových situacích je motivován vyhledat informace vhodné k řešení problému, objevit různé varianty řešení
- obhájí svá rozhodnutí a výsledky svých činů

Kompetence komunikativní

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám jiných, vhodně na ně reaguje, zapojuje se do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- spolupracuje s ostatními žáky při skupinové výuce
- pracuje s různými typy textů a informačními technologiemi

Kompetence sociální a personální

- respektuje pravidla týmu
- pomáhá druhým a učí se pomoci přijmout
- prožívá úspěch v průběhu výuky

Kompetence občanské

- respektuje ostatní a uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému a psychickému násilí
- je motivován k ochraně životního prostředí a vytvoření pozitivního postoje ke kulturnímu dědictví naší země

Kompetence pracovní

- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech k profesnímu zaměření

Kompetence digitální

- při učení využívá digitální zařízení
- získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah
- vytváří a upravuje digitální obsah

Dějepis				
Vzdělávací oblast	Člověk a společnost	Vzdělávací obor	Dějepis	Ročník 6.–9.
Očekávané výstupy Žák:	Učivo	Ročník	Průřezové téma	Nezávazné poznámky
uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků	Význam zkoumání dějin Získávání informací o dějinách	6.		
uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromážděny	Historické prameny Instituce shromažďující historické prameny	6.		
orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu	Orientace na časové ose a v historické mapě Základní periodizace dějin lidstva	6.		
charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu	Život pravěkých sběračů a lovců Umění a náboženství ve starší době kamenné	6.	MKV – Lidské vztahy	
objasní význam zemědělství, dobytkařství a zpracování kovů pro lidskou společnost	Neolitická revoluce, život pravěkých zemědělců Doba kovů	6.		

rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací	Nejstarší starověké civilizace – přírodní podmínky, společnost, formy vlády	6.		Starověký Egypt Starověká Mezopotámie
uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví	Starověké umění, památky, významné archeologické nálezy	6.		
demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury, zrod křesťanství	Antická kultura, náboženství a vzdělanost Vznik křesťanství	6.		
porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu athénské demokracie	Orientální despotie – formy vlády, společnost Starověké Řecko – formy vlády, společnost, athénská demokracie Starověký Řím – společnost, státní zřízení	6.	VDO – Občan, občanská společnost a stát	
popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových	Evropa v raném středověku – stěhování národů, první středověké státy, příchod	6.–7.		Franská říše Byzantská říše Vikingové

etnik, christianizace a vzniku států	Slovanů, christianizace Islám a islámské říše ovlivňující Evropu (Arabové, Turci)			
objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech	Velká Morava České knížectví a království za vlády Přemyslovců a Lucemburků	7.		
vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí	Křesťanská víra v životě středověkého člověka Konflikty mezi světskou a církevní mocí Křížové výpravy	7.		
ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury	Středověká společnost Románská kultura Gotická kultura	7.		
vysvětlí znovuobjevení antického ideálu kráasy, nové myšlenky žádající reformu církve	Renesance, humanismus Reformace	7.		

vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život	Husitství	7.		
popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky	Zámořské objevy, počátky dobývání světa	7.	MKV – Lidské vztahy	
objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie	Nástup Habsburků na český trůn Vláda Rudolfa II. České stavovské povstání Habsburská monarchie za vlády Marie Terezie a Josefa II.	7.–8.		
objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky	Třicetiletá válka	7.–8.		
rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek	Baroko Osvícenství Kultura na přelomu 18. a 19. stol. Kultura 19. stol.	8.		
vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných	Průmyslová revoluce Industrializace a její důsledky pro	8.		

zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti	<p>společnost, sociální otázka</p> <p>Osvícenský absolutismus</p> <p>Rusko za vlády Petra I. Velikého a Kateřiny II.</p> <p>Vznik USA</p>			
objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbitím starých společenských struktur v Evropě	Velká francouzská revoluce a napoleonské války, jejich vliv na Evropu a svět	8.	<p>VDO – Občan, občanská společnost a stát</p> <p>VMEGS – Objevujeme Evropu a svět</p>	
porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů	<p>Utváření novodobého českého národa – doba národního obrození</p> <p>Evropská národní hnutí</p> <p>Revoluce 19. stol.</p> <p>Politické proudy, ústava, občanská práva, politické strany v 19. stol.</p> <p>Rakouská říše ve 2. pol. 19. stol.</p>	8.	<p>VDO – Občan, občanská společnost a stát</p> <p>OSV – Morální rozvoj</p>	

vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií	<p>Evropa ve 2. pol. 19. stol.</p> <p>Konflikty mezi velmocemi v 19. stol.</p> <p>USA ve 2. pol. 19. stol. – otroctví, soužití indiánů a bělochů, válka mezi Severem a Jihem</p> <p>Kolonialismus</p>	8.	<p>OSV – Morální rozvoj</p> <p>MKV – Lidské vztahy, Princip sociálního smíru a solidarity</p>	
na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky	<p>První světová válka a její politické, sociální a kulturní důsledky</p> <p>Druhá světová válka, situace v našich zemích, domácí a zahraniční odboj, politické, mocenské a ekonomické důsledky války</p>	8.–9.	<p>OSV – Morální rozvoj</p> <p>VMEGS – Jsme Evropané</p> <p>MKV – Lidské vztahy</p>	
rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů	<p>Evropa i svět po 1. světové válce</p> <p>Mezinárodněpolitická a hospodářská situace ve 20. a 30. letech 20. stol.</p>	8.–9.	<p>VDO – Občan, občanská společnost a stát</p> <p>VDO – Principy demokracie</p> <p>VMEGS – Jsme Evropané</p>	<p>Versaillský systém</p> <p>Problémy poválečného světa</p> <p>Úloha USA ve světě</p>
charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich	Totalitní systémy – komunismus, fašismus, nacismus –	9.	OSV – Morální rozvoj	Bolševická diktatura v SSSR

nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu	důsledky pro ČSR a svět		VDO – Občan, občanská společnost a stát VDO – Principy demokracie	Fašismus v Itálii Nacistická diktatura
na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska občanských práv	Postavení Židů ve společnosti Antisemitismus Holocaust Rasismus	9.	OSV – Morální rozvoj	
zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí	Vznik Československa, jeho hospodářsko-politický vývoj, sociální a národnostní problémy ve 20. a 30. letech 20. století Zahraniční politika meziválečného Československa Československá meziválečná kultura Vývoj Československa od roku 1945 do roku 1989 – vnitropolitická situace, zahraniční politika, kultura, věda, technika, sport Vznik České republiky	9.	VDO – Občan, občanská společnost a stát VDO – Principy demokracie VMEGS – Objevujeme Evropu a svět	

vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního rozdělení světa. Uvede příklady střetávání obou bloků	<p>Příčiny a důsledky bipolárního rozdělení světa</p> <p>Studená válka – rozdělení světa do vojenských bloků, vzájemné soupeření politické, hospodářské a ideologické</p> <p>Vnitřní situace v zemích východního bloku (srovnání s charakteristikou západních zemí)</p>	9.	<p>VDO – Principy demokracie</p> <p>VMEGS – Objevujeme Evropu a svět</p> <p>VMEGS – Jsme Evropané</p>	
vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce	<p>Svět 2. poloviny 20. století</p> <p>Svět v 90. letech 20. století a na počátku nového tisíciletí</p>	9.	<p>OSV – Morální rozvoj</p> <p>VMEGS – Jsme Evropané</p> <p>MKV – Lidské vztahy</p>	
posoudí postavení rozvojových zemí	<p>Rozpad koloniální soustavy</p> <p>Prohlubování rozdílů mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi</p>	9.	<p>OSV – Morální rozvoj</p> <p>MKV – Lidské vztahy</p>	

prokáže základní orientaci v problémech současného světa	Problémy současného světa – konflikty a ohniska napětí, ekologie, terorismus, migrační krize	9.	OSV – Morální rozvoj VMEGS – Objevujeme Evropu a svět, Jsme Evropané MKV – Lidské vztahy, Princip sociálního smíru a solidarity	
--	--	----	---	--

Výchova k občanství

Charakteristika předmětu

- nastavování optimálních postojů k tématům týkajících se života ve společnosti
- pěstování spolupráce a schopnosti formulovat a vhodně vyjadřovat své názory
- vytváření vztahu ke státu, obci a k sobě
- trénování schopnosti uplatnit se v občanské společnosti a prohlubování občanských postojů
- získávání poznatků ze základů společenských věd (filozofie, psychologie, religionistika)

Časové a organizační vymezení

6. – 9. ročník – 1 hodina týdně

celkem 4 hodiny

Předmět obsahuje povinné výstupy RVP ze vzdělávací oblasti Člověk a společnost odpovídající vyučovacímu předmětu Výchova k občanství, a také povinné výstupy ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví vyučovacího předmětu Výchova ke zdraví.

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova - sociální rozvoj, morální rozvoj

Environmentální výchova – ekosystémy, lidské aktivity a problémy životního prostředí

Mediální výchova - tvorba mediálního sdělení, fungování a vliv médií

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - Evropa a svět nás zajímá

Multikulturní výchova - kulturní difference, lidské vztahy, etnický původ

Výchova demokratického občana

Klíčové kompetence

Výuka výchovy k občanství přispívá k utváření a rozvíjení těchto klíčových kompetencí žáka:

Kompetence k učení

- při teoreticky zaměřených hodinách si vytváří takové učební materiály, které může dále využívat pro svou vlastní tvorbu
- poznává vlastní pokroky a při konečném výstupu si dokáže zpětně uvědomit problémy související s realizací
- samostatně pozoruje a experimentuje
- sám si zorganizuje činnost a nápady

Kompetence k řešení problémů

- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů hodnotí

- samostatně zpracovává a řeší problémy související s výběrem výtvarné techniky, materiálů a pomůcek

Kompetence komunikativní

- dokáže naslouchat promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- komunikuje různými formami
- dodržuje etiku komunikace (naslouchání, respektování originálních nápadů, výtvarné vyjadřování)

Kompetence sociální a personální

- učí se respektovat pravidla týmu, dodržovat je a svou pracovní činností kladně ovlivňovat kvalitu práce
- přispívá k diskusi v malé skupině, chápe potřebu spolupracovat s druhými na řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí
- prožívá úspěch v průběhu výuky

Kompetence občanské

- respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví
- projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost
- aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
- podporuje své občanské cítění při vytváření propagačních materiálů

Kompetence pracovní

- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje
- vytváří si pozitivní vztah k manuálním činnostem
- při práci s výtvarným materiálem dodržuje hygienická a bezpečnostní pravidla
- správným způsobem využívá materiálů, nástrojů a vybavení
- dodržuje dohodnuté postupy

Kompetence digitální

- využívá digitálních technologií při nejrůznějších činnostech a při řešení rozličných problémů ve výuce výchovy k občanství

Výchova k občanství				
Vzdělávací oblast	Člověk a společnost Člověk a zdraví	Vzdělávací obor	Výchova k občanství	Ročník 6. – 9.
Očekávané výstupy Žák:	Učivo	Ročník	Průřezové téma	Nezávazné poznámky
objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání	Státní svátky, státnost, státní symboly, náš region	6.		Zeměpis 9. ročník - ČR a její kraje; dějepis 6. – 9. ročník
objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života; posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek; kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání; popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru	Vnitřní svět člověka	6.	Osobnostní a sociální výchova	

<p>objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám; rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p>	<p>Světová náboženství</p>	<p>6. – 7.</p>	<p>Multikulturní výchova</p>	<p>Zeměpis, dějepis 7. – 9. ročník;</p>
<p>objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám; rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p>	<p>Vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití; rodina</p>	<p>6. – 9.</p>	<p>Multikulturní výchova</p>	

uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky; objasní souvislosti globálních a lokálních problémů	Rizika pro životní prostředí	7. – 9.	Environmentální výchova	Zeměpis 6. ročník – atmosféra, biosféra; přírodopis – 6. ročník
rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky; objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů	Stát	6. – 9.	Výchova demokratického občana	
kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí; rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti	Média	8.	Mediální výchova	Český jazyk – 6. – 9. ročník

<p>přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod; objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství; uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci; dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování; rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů; rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady; diskutuje o příčinách a důsledcích</p>	<p>Právní řád České republiky</p>	<p>7. – 8.</p>	<p>Výchova demokratického občana</p>	
--	-----------------------------------	----------------	--------------------------------------	--

korupčního jednání				
rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu; rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu;	Ústava České republiky	8.	Výchova demokratického občana	

<p>popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování; uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky; objasní souvislosti globálních a lokálních problémů</p>	<p>Evropská a světová integrace – OSN, EU, NATO; významné globální problémy</p>	<p>8. – 9.</p>	<p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</p>	
<p>rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu; rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu; objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů; vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat</p>	<p>Principy demokracie, státní správa a samospráva, lidská práva</p>	<p>6. – 9.</p>	<p>Výchova demokratického občana</p>	

každodenní život občanů				
na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení; vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít; uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu; na příkladu chování	Banky a jejich služby	7. – 9.		Učivo realizováno v 9. ročníku v předmětu Člověk a svět práce

kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz;				
--	--	--	--	--

sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti	Hospodaření, rozpočet	7. – 9.		Učivo realizováno v 9. ročníku v předmětu Člověk a svět práce
rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady;	Vlastnictví	7. – 8.		Člověk a svět práce - 9. ročník
dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky	Poruchy příjmu potravy: Mezinárodní klasifikace nemocí MKN-10	6. – 8.	Osobnostní a sociální výchova: sebepoznávání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace , komunikace	

uvádí do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým	Závislosti: návykové látky	6. – 8.	Osobnostní a sociální výchova: seberegulace a sebeorganizace , psychohygiena, mezilidské vztahy, komunikace	
samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předchází stresovým situacím	Náročné životní situace: Zátěžové situace, jejich zvládání, řešení a prevence	6. – 8.	Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova: psychohygiena, komunikace	
respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě	Komunikace: Prostředek sdělování, chování a jednání člověka ve společnosti	6. – 8.	Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova: komunikace, mezilidské vztahy, kooperace a kompetice	

<p>respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování</p>	<p>Rizika sexuálního života: sexuální dospívání</p>	<p>6. – 8.</p>	<p>Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova: komunikace, mezilidské vztahy, psychohygiena, seberegulace a sebeorganizace</p>	
---	---	----------------	--	--

